

УДК 94(7)

UDC 94(7)

## ГІСТАРЫЧНАЯ АДУКАЦЫЯ Ў СЯРЭДНЯЙ ШКОЛЕ ЗША Ў ПАЧАТКУ ХХ СТ.

## HISTORICAL EDUCATION IN SECONDARY SCHOOL OF THE USA IN EARLY XX CENTURY

**А. А. Корзюк,**

*кандыдат педагагічных навук, дацэнт,  
галоўны рэдактар рэдакцыі часопіса  
«Беларускі гістарычны часопіс»*

**A. Korzyuk,**

*PhD in History, Associate Professor,  
Editor-in-Chief of the Journal  
“Belarusian Historical Journal”*

Паступіў у рэдакцыю 13.04.23.

Received on 13.04.23

У артыкуле разглядаецца стан выкладання гісторыі ЗША ў амерыканскай сярэдняй школе ў пачатку ХХ ст. на падставе дакладу Амерыканскай гістарычнай асацыяцыі. Аналізуецца прававыя падставы выкладання прадмета, класы, у якіх яно найчасцей адбывалася, фармулююцца агульныя высновы наконт асноўных тэндэнцый развіцця гістарычнай адукацыі ў адзначаны перыяд.

*Ключавыя словы:* гістарычная адукацыя, сярэдняя школа, Злучаныя Штаты Амерыкі, навучанне гісторыі, амерыканская гістарычная асацыяцыя.

The article considers the state of teaching history of the USA in American secondary school in early 20th century on the base of American Historical Association report. It analyzes legal bases of teaching the subject, the grades in which it was the most frequent, forms general conclusions regarding the main trends of development of historical education in the period under study.

*Keywords:* historical education, secondary school, United States of America, teaching history, American Historical Association.

З 1884 г. маніторынг выкладання гісторыі ў сярэдняй школе ЗША, фарміраванне стратэгіі вывучэння прадмета і аналіз яго вынікаў ажыццяўляе Амерыканская гістарычная асацыяцыя (АГА, *англ. American Historical Association, АНА*) – найстарэйшае і адно з найбуйнейшых таварыстваў вучоных-гісторыкаў і выкладчыкаў гісторыі, якое садзейнічае вывучэнню і выкладанню гісторыі, захаванню і доступу да гістарычных матэрыялаў. АГА з’яўляецца асноўнай арганізацыяй для гісторыкаў, якія працуюць у Злучаных Штатах, у той час як арганізацыя амерыканскіх гісторыкаў (*Organization of American Historians, ОАН*) з’яўляецца асноўнай арганізацыяй для гісторыкаў, якія вывучаюць і выкладаюць гісторыю ЗША.

У 1944 г. быў апублікаваны даклад дырэктара Камітэта па амерыканскай гісторыі ў школах і каледжах Асацыяцыі Эдгара Б. Уізілі (*Edgar Bruce Wesley*) «Амерыканская гісторыя ў школах і каледжах» [1]. У яго змесце, акрамя агляду стану выкладання прадмета ў навучальных установах на той час, утрымліваюцца пэўныя канцэптуальныя палажэнні, якія дазваляюць судзіць аб мэтавых установах выкладання гісторыі ў ЗША [2].

У змесце дакладу яго аўтар, як і ў папярэднім дакладзе, які пабачыў свет шасцюдзесяцію гадамі раней, канстатуецца, што «амерыканцы не ведаюць сваёй уласнай гісторыі так добра, як маглі б. У той жа час, педагогі ў цэлым згодныя з тым, што веданне нашай уласнай гісторыі неабходна для станаўлення амерыканцаў» [2]. У якасці абгрунтавання свайго пункту гледжання ён вылучае чатыры аргументы:

- гісторыя выходзіць за межы грамадзян, таму што ўспаміны аб агульным вопыце і агульных памкненнях з’яўляюцца істотнымі складнікамі патрыятызму;

- гісторыя фарміруе разумных выбаршчыкаў, таму што разумныя рашэнні цяперашніх праблем павінны грунтавацца на веданні мінулага;
- гісторыя робіць людзей добрымі суседзямі, таму што яна вучыць памяркоўнасці да індывідуальных адрозненняў і прызнання розных здольнасцей і інтарэсаў;
- гісторыя рыхтуе ўсебакова развітых індывідаў, таму што яна дае разуменне структуры грамадства, а таксама мастацкіх і інтэлектуальных твораў мінулага.

Далей Э. Уізілі адзначае, што ўнікальнае значэнне гісторыі заснавана не столькі на яе задачах, агульных для іншых школьных прадметаў, а на яе метадах і матэрыялах, бо, на яго думку, гісторыя звязвае сацыяльны вопыт народа, маючы справу з канкрэтнымі і ўнікальнымі падзеямі. Яна цікавіцца вопытам розных сацыяльных груп, а таксама дасягненнямі выбітных асоб. Гістарычныя падзеі разглядаюцца ў храналагічным парадку, што дазваляе зрабіць акцэнт на паняццях змены і бесперапыннасці, развіцця і заняпаду, чаму не надаецца ўвагі ні ў адным іншым школьным прадмеце.

Вывучэнне гісторыі, на думку аўтара, важна яшчэ і таму, што яно ўяўляе спробу фарміравання гістарычнага мыслення ў свядомасці чалавека. Выказваецца справядлівая думка пра тое, што ўсе людзі вымушаныя выкарыстоўваць веды пра мінулае ў паўсядзённым жыцці, што актуалізуе вывучэнне гісторыі. У прыватнасці, адзначае ён, яе вывучэнне неабходна для таго, каб пераадолець разрыў паміж «абмежаваным вопытам індывіда і надзвычай складаным сацыяльным вопытам, на якім пабудавана наша цывілізацыя» [2].

Канкрэтызуючы вылучаныя аргументы на карысць вывучэння гісторыі, ён сцвярджае, што

«гісторыя можа дапамагчы выхаваць лаяльных грамадзян, таму што гісторыя дапамагла стварыць нацыю» [2]. Агульны вопыт і агульныя імкненні, на яго думку, гэта і ёсць тое, што складае нацыю, а іх лягчэй за ўсё знайсці і найбольш поўна зразумець праз вывучэнне яе гісторыі. Робіцца цалкам справядлівае выснова аб тым, што гісторыя паказвае важнасць рэлігіі, мастацтва і літаратуры не ў меншай ступені, чым эканамічных і палітычных працэсаў.

Гаворачы аб адборы зместу гістарычнага матэрыялу, Э. Уізлі меркаваў, што «гісторыкі павінны адбіраць з шырокага летапісу чалавечай дзейнасці тыя падзеі і ідэі, інстытуты і асобы, якія здаюцца ім значымі; на іх ляжыць далейшы абвязак тлумачыць, чаму выбраныя падзеі маюць значэнне» [2]. У той жа час, па яго звестках, «існуюць курсы па гісторыі, на якіх навучэнцы запамінаюць доўгія спісы фактаў, ніколі не атрымліваючы тлумачэнняў іх значэння. Вучняў, навучаных такім чынам, наўрад ці можна вінаваціць у тым, што яны знаходзяць гісторыю сумнай і бескарыснай. З такім жа поспехам іх можна было б папрасіць вывучыць геаграфію і эканамічную дзейнасць іх горада, запомніўшы тэлефонны даведнік» [2]. Такім чынам, можна зрабіць выснову аб тым, што ў сярэдзіне 1940-х гг. у выкладанні гісторыі пачалі надаваць вялікую ўвагу адбору зместу гістарычнага матэрыялу як сродку паспяховай рэалізацыі мэтай гістарычнай адукацыі.

У заканчэнні свайго дакладу Э. Уізлі адзначае, што калі вывучэнне гісторыі павінна падрыхтаваць амерыканцаў да жыцця ў сучасным свеце, то гэта вывучэнне не павінна цалкам абмяжоўвацца гісторыяй Злучаных Штатаў: «Мы павінны ведаць нашу ўласную гісторыю, калі хочам зразумець нашу краіну і адэкватна вырашаць яе праблемы» [2]. Па гэтых прычынах уяўляецца відавочным, што эфектыўнае вывучэнне амерыканскай гісторыі павінна быць дапоўнена аглядам гісторыі найбольш важных замежных краін.

У дакладзе Э. Уізлі цалкам справядліва, на наш погляд, адзначаецца, што паколькі гісторыя звязана з усімі значымі дасягненнямі чалавецтва, яе змест залежыць амаль ад усіх іншых прадметаў, якія выкладаюцца ў школе. Гістарычны матэрыял не можа быць цалкам засвоены, калі не вывучаны змест іншых прадметаў: «Урокі гісторыі не могуць быць ужытыя, калі яны не атрымліваюць напрамкаў і сэнсу ад іншых сацыяльных навук і іншых абласцей чалавечых ведаў». Зыходзячы з гэтага, «гісторык верыць, што веданне мінулага дапаможа нам зразумець сучаснасць, але ён ведае, што яго асноўная задача – растлумачыць мінулае», – канстатуе Э. Уізлі [2].

Завяршыўшы главу 2 «Чаму амерыканцы павінны ведаць уласную гісторыю», аўтар канстатуе, што «ў Злучаных Штатаў ёсць вялікія традыцыі, якія трэба памятаць, і вялікія ідэалы, да якіх трэба імкнуцца. Але калі гэтыя традыцыі і ідэалы існуюць толькі ў падручніках і класах, то яны з'яўляюцца музейнымі экспанатамі». Таму ён робіць выснову, што «мы павінны жыць нашымі традыцыямі і нашымі ідэаламі, перш чым мы зможам вывучаць іх». «Такім чынам, вывучэнне амерыканскай гісторыі можа дапамагчы выхаваць лаяльных, разумных, якія супрацоў-

нічаюць, усебакова развітых грамадзян, і толькі ў тым выпадку, калі амерыканскае грамадства паважае грамадзян, якія валодаюць гэтымі якасцямі», – падводзіць вынік Э. Уізлі [2].

У наступным раздзеле дакладу аўтар заканамерна задаецца наступнымі пытаннямі: «Ці маюць навучэнцы ў амерыканскіх школах магчымасць усведаміць каштоўнасці гісторыі, якія апісаныя вышэй? Ці прызначана праграма даследаванняў і мерапрыемстваў для прапаганды мэтай і ідэалаў будаўнікоў гэтай краіны?» [3]. Далей даецца цалкам чаканы адказ: «адказы на гэтыя пытанні збольшага можна знайсці ў той праграме, па якой вывучаецца амерыканская гісторыя» [3].

Адукацыя ў ЗША вельмі моцна дэцэнтралізаваная, таму ў краіне існуюць розныя мадэлі адукацыі. Пачатковая школа (Elementary School), як правіла, навучае вучняў да пятага ці шостага класаў. Затым вучні пераходзяць у сярэднюю школу, звычайна вядомую як сярэдняя (Middle School), або малодшую сярэднюю школу (Junior High School). Апошнія чатыры, а часам і тры гады навучання ў школе звычайна называюць старэйшай (High School), а часам і «вышэйшай старэйшай школай» (Senior High School).

У адпаведнасці з дакладам Э. Уізлі, у пачатковых класах (I, II, III) навучэнцы вывучаюць жыццё сацыяльных груп (сям'я, школ, абшчына), а таксама асобных груп, такіх як жыхары пустыні, эскімосы і індзейцы. У сярэдніх класах (IV, V, VI) яны вывучаюць ранніх людзей, еўрапейскія краіны, геаграфію, грамадазнаўства і раннюю гісторыю Злучаных Штатаў. На першых гадах навучання ў сярэдняй школе (VII, VIII, IX класы) яны вывучаюць геаграфію, гісторыю Злучаных Штатаў і супольнае жыццё, надаючы асаблівую ўвагу грамадзянскім аспектам. У X, XI, XII класах яны вывучаюць сусветную гісторыю, гісторыю Злучаных Штатаў і «сучасныя праблемы». Дадзены курс складаецца з элементаў дзяржаўнага кіравання, эканомікі і сацыялогіі, арганізаваных вакол тэм, некаторыя з якіх разглядаюцца гістарычна [3].

Мэтай дакладу пры гэтым з'яўляецца не столькі прадстаўленне поўнай карціны выкладання грамадскіх навук (Social Studies) у школах ЗША, а паказ кантэксту, у якім выкладаецца амерыканская гісторыя. Асноўным метадам даследавання выступаў збор і аналіз статыстычных даных. Пры гэтым «адукацыйныя справаздачы не з'яўляюцца рэгулярнымі, аднолькавымі або актуальнымі» [3].

Уізлі канстатуе, што ў ЗША не існуе нацыянальнай сістэмы адукацыі. Адукацыя – гэта перш за ўсё функцыя штатаў, і, нягледзячы на рост федэральнага ўдзелу, прававая структура школьных сістэм застаецца нязменнай.

Дэпартамент па адукацыі (часам званае Бюро па адукацыі – невялікае падраздзяленне федэральнага ўрада Злучаных Штатаў у складзе Міністэрства ўнутраных спраў з 1867 па 1972 г.) меў толькі ўскоснае права патрабаваць прадстаўлення дакладаў і статыстычных даных, і яго абмежаваны бюджэт не заўсёды дазваляў збіраць усе неабходныя даныя, нават на добраахвотнай аснове або выбарачна.

Адсутнасць стандартызаванай тэрміналогіі абцяжарвае вызначэнне спецыфікі многіх курсаў.

Курсы амерыканскай гісторыі часта з'яўляюцца пад рознымі назвамі або назвамі раздзелаў, значэнне якіх не з'яўляецца агульнапрызнаным. Такім чынам, праблема ідэнтыфікацыі амерыканскай гісторыі ў класе з'яўляецца складанай. Многія выкладчыкі і распрацоўшчыкі праграм лічаць, што прывабнасць для навучэнцаў маюць незвычайныя і маляўнічыя назвы. Пад маркай гісторыі ўводзіцца шмат старонніх курсаў, а негістарычныя прадметы могуць уключаць у свой змест гістарычны матэрыял.

Звесткі аб выкладанні амерыканскай гісторыі, якія выкарыстоўваюцца ў дакладзе, атрыманы з чатырох асноўных крыніц [3]:

1. Законы штатаў.
2. Пастановы дэпартаменту адукацыі штатаў.
3. Вучэбныя курсы, падрыхтаваныя гарадамі.
4. Спецыяльныя даследаванні, праведзеныя ў асобных рэгіёнах, штатах.

Што тычыцца законаў штатаў, то па пытанні выкладання амерыканскай гісторыі ўказанні ў іх звычайна агульныя, часта расплывістыя, а часам і няясныя. Часта яны патрабуюць, каб прадмет выкладаўся, але не паказваюць, ці будзе ён выкладацца ў пачатковай, сярэдняй або старэйшай школе. Не паказваецца, ці будзе яна факультатывым або абавязковым прадметам. У якасці агульнага правіла можна меркаваць, што амаль усе раннія законы (г. зн. тыя, якія былі прынятыя да 1900 г.) па гэтым пытанні дастасавальныя да пачатковай школы. У такіх выпадках заканадаўцы звычайна меркавалі, што амерыканская гісторыя павінна выкладацца ў VII і VIII класах. Пазнейшыя законы па гэтым прадмеце былі ў цэлым накіраваны на два старэйшыя класы, XI або XII.

У сувязі з гэтым магчыма існаванне трох сітуацый [3]:

- існуе закон штата, які альбо канкрэтна патрабуе выкладання амерыканскай гісторыі ў пэўным класе, альбо можа быць вытлумачаны як такое патрабаванне;
- выкладанне курса або курсаў па амерыканскай гісторыі прадпісана Дэпартаментам адукацыі штата;
- адсутнасць патрабавання выкладання амерыканскай гісторыі ні паводле закона штата, ні паводле пастановаў Дэпартаменту адукацыі штата.

Напрыклад, у Алабаме існаваў закон штата, які патрабаваў, каб гісторыя ЗША выкладалася ў пачатковай школе. У сярэдняй школе гэтае патрабаванне грунтавалася на пастанове Дэпартаменту адукацыі штата. У Арызоне выкладанне гісторыі ЗША як у пачатковай, так і ў сярэдняй школе патрабавалася ў адпаведнасці з рашэннем Дэпартаменту адукацыі штата. У Арканзасе амерыканская гісторыя выкладалася на ўсіх узроўнях на падставе закона штата.

У дакладзе абагульняецца, што ў 34 штатах выкладанне гісторыі ЗША ў пачатковай школе ажыццяўлялася на падставе законаў штата; у 21 штаце выкладанне гісторыі ЗША ў сярэдняй і старэйшай школе праводзілася на падставе законаў штата (у тых штатах, у якіх яна выкладалася ў адпаведнасці з законам у старэйшай школе, яна ж выкладалася і ў адпаведнасці з ім

і ў пачатковай); у 11 штатах амерыканская гісторыя выкладалася ў пачатковай школе на падставе прадпісанняў Дэпартаменту адукацыі штата; у 25 штатах яна выкладалася ў старэйшай школе на падставе прадпісанняў Дэпартаменту адукацыі штата. Такім чынам, выкладанне гісторыі ЗША ў пачатковай школе прадпісвалася законам або пастановай у 45 штатах; у старэйшай школе гэта прадпісвалася законам або пастановай у 46 штатах [3].

Што тычыцца пастановаў дэпартаменту адукацыі штатаў, то праграмы рыхтуюцца для ўсіх класаў і распаўсюджваюцца па ўсім штаце. Яны задаюць ўзор для школ, але паміж штатамі і ўнутры асобных штатаў існуюць вялікія адрозненні ў тым, наколькі дакладна школы ідуць ім.

Калі выкладанне гісторыі ЗША па законе патрабуецца ў канкрэтным штаце, яна абавязкова павінна быць уключана ў якасці абавязковага прадмета ў Дзяржаўную праграму навучання. Нават пры адсутнасці спецыяльных заканадаўчых паўнамоцтваў Дэпартамент можа запатрабаваць выкладанне амерыканскай гісторыі ў тых школах, на якія распаўсюджваецца яго кантроль. Колькасць гадоў, на працягу якіх вывучаецца амерыканская гісторыя, вагаецца ад 3 да 6, а V, VIII і XI класы з'яўляюцца тымі, у якіх амерыканская гісторыя выкладаецца часцей за ўсё [3].

Вучэбныя курсы, падрыхтаваныя гарадамі (якія знаходзяцца па-за юрысдыкцыяй дэпартаменту адукацыі штатаў у пытаннях, якія тычацца вучэбнай праграмы), прадугледжваюць, што тыповымі класамі, у якіх вывучаецца прадмет, з'яўляюцца V, VIII і XI – тыя ж класы, у якіх ён часцей за ўсё выкладаецца ў адпаведнасці з рашэннямі дэпартаменту адукацыі штатаў [3].

У выпадку, калі да выкладання амерыканскай гісторыі патрабаванні адсутнічаюць, то Э. Уілзі адзначае наступныя моманты [3]. Выкладанне амерыканскай гісторыі ў пачатковай школе пачалося неўзабаве пасля заснавання рэспублікі. Пераважнай тэндэнцыяй было змясціць яе ў апошнія гады школьнай праграмы. Узмацненне нацыяналізму пасля грамадзянскай вайны, развіццё імперыялізму і ідэі грамадзянскага і маральнага выхавання спрыялі распаўсюджванню амерыканскай гісторыі як у сярэдніх, так і ў старэйшых класах.

Вывучэнне гісторыі як крыніцы патрыятызму, прыкладам якога з'яўляецца публікацыя запісаў грамадзянскай вайны і падстава Амерыканскай гістарычнай асацыяцыі, прымусіла многіх людзей адчуць, што амерыканскую гісторыю варта выкладаць дзецям у некалькіх класах. Да 1903 г. выкладанне амерыканскай гісторыі ў пачатковых школах вызначалася рознымі заканадаўчымі актамі ў 30 штатах.

Камітэт з васьмі членаў Амерыканскай гістарычнай асацыяцыі ў дакладзе за 1909 г. рэкамендаваў, каб некаторыя элементы амерыканскай гісторыі выкладаліся ў кожным класе пачатковай школы. Жыццё індзейцаў, апавяданні пра нацыянальных герояў, нацыянальныя святы, біяграфічныя даследаванні і еўрапейскае паходжанне амерыканцаў складалі асноўны змест рэкамендаванай праграмы. Гэты даклад паскорыў рух за выкладанне амерыканскай гісторыі ў розных класах.

Хоць выкладанне гісторыі ЗША засталася пераважна ў пачатковай школе, фармальна ўвага да яе працягвалася ў сярэдніх класах (IV, V, VI). Даследаванне, праведзенае ў 1936 г., паказала, што з 1191 пачатковай школы 413 прапаноўвалі вывучэнне гісторыі ЗША ў 4 класе; 723 – у 5 класе і 438 – у 6 класе [3].

Вывучэнне сітуацыі ў Тэхасе ў 1940–1941 г. паказала, гісторыя ЗША выкладалася ў V класе ў 7 разоў часцей, чым у IV ці ў VI. Такім чынам, было ўстаноўлена, што вывучэнне амерыканскай гісторыі ў дадзеным класе можа лічыцца агульнаадукацыйнай тэндэнцыяй, хоць многія школы ажыццяўляюць яе выкладанне ў VI класе. З прыведзенага вышэй аналізу зразумела, што амерыканская гісторыя выкладаецца ў малодшых і сярэдніх класах [3].

Яшчэ адным прыкладам росту прызнання важнасці вывучэння амерыканскай гісторыі з'яўляецца падаўжэнне яе курсаў. Да 1920 г. даволі частымі былі аднасеместровыя курсы, але да 1934 г. амаль 9/10 курсаў як у малодшых, так і ў старэйшых класах сярэдняй школы складалі поўны год [3].

Аднак факт выкладання амерыканскай гісторыі ў школах не азначае яе вывучэнне ўсімі навучэнцамі. У многіх школах старшакласнікі ма-

юць права выбару прадметаў. Нягледзячы на гэтую свабоду выбару, даследаванні, якія ахопліваюць перыяд з 1890 па 1930 г., паказваюць, што працэнт навучэнцаў, якія вывучалі амерыканскую гісторыю ў XI або XII класах, пастаянна павялічвалася. Рост іх колькасці запавольваўся ў першыя гады дэпрэсіі, але Дэпартамент па адукацыі падлічыў, што ў 1934 г. больш за 6/7 навучэнцаў былі фактычна залічаны на дадзены курс [3].

Такім чынам, як вынікае з дакладу, амерыканская гісторыя выкладаецца ў большасці школ і амаль усе вучні вывучаюць яе ў сярэдніх класах або ў першых класах старэйшай школы. Таксама амаль усе старшакласнікі вывучаюць амерыканскую гісторыю ў XI або XII класах.

У той жа час агляд выкладання амерыканскай гісторыі ў школах паказвае на тры высновы [3].

1. Колькасць курсаў па амерыканскай гісторыі ў школах з'яўляецца дастатковай.

2. Колькасць навучэнцаў, якія вывучаюць курсы амерыканскай гісторыі ў пачатковай і сярэдняй школе, набліжаецца да 100 %.

3. Залічэнне на вывучэнне курсаў амерыканскай гісторыі ў старэйшых класах сярэдняй школы настолькі вялікае, што камітэт не бачыць неабходнасці настойваць на якіх-небудзь зменах у праграмах на гэтым узроўні.

#### ЛІТАРАТУРА

1. Wesley, E. B. American History in Schools and Colleges / E. B. Weasley. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. – Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)). – Date of access: 24.03.2023.
2. Wesley, E. B. Why Should Americans Know Their Own History? / E. B. Weasley // American History in Schools and Colleges. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)/chapter-2-why-should-americans-know-their-own-history](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)/chapter-2-why-should-americans-know-their-own-history). – Date of access: 24.03.2023.
3. Wesley, E. B. American History in the Classroom / E. B. Weasley // American History in Schools and Colleges. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)/chapter-3-american-history-in-the-classroom](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)/chapter-3-american-history-in-the-classroom). – Date of access: 24.03.2023.

#### REFERENCES

1. Wesley, E. B. American History in Schools and Colleges / E. B. Weasley. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. – Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)). – Date of access: 24.03.2023.
2. Wesley, E. B. Why Should Americans Know Their Own History? / E. B. Weasley // American History in Schools and Colleges. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)/chapter-2-why-should-americans-know-their-own-history](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)/chapter-2-why-should-americans-know-their-own-history). – Date of access: 24.03.2023.
3. Wesley, E. B. American History in the Classroom / E. B. Weasley // American History in Schools and Colleges. – New York: The Macmillan Company, 1944 // American Historical Association [Electronic resource]. – 2021. Mode of access: [https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-\(1944\)/chapter-3-american-history-in-the-classroom](https://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/historical-archives/american-history-in-schools-and-colleges-(1944)/chapter-3-american-history-in-the-classroom). – Date of access: 24.03.2023.